

Doc. PeadDr. Tomáš Jablonský, PhD
Katedra pedagogiky a psychologie
Pedagogická fakulta
Katolícka univerzita v Ružomberku (Słowacja)

CHARAKTERYSTYKA PLACÓWEK PRZEDSZKOLNYCH W REPUBLICIE SŁOWACKIEJ

W związku z reformą administracji publicznej w dziedzinie szkolnictwa przyjęto cały szereg zmian w prawodawstwie i w organizacji, których celem było rozwiązanie problemu miejsca szkół i placówek szkolnych w prawie słowackim. Nowe uprawnienia w dziedzinie szkolnictwa, które sprecyzowała Ustawa Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr 416/2001, przekazały kompetencje miastom i gminom.

W świetle tej Ustawy należy:

- zapoznać z założeniami funkcjonowania szkół,
- mianować i odwoływać dyrektorów szkół i instytucji szkolnych,
- zakładać i likwidować szkoły podstawowe, placówki przedszkolne, świetlice szkolne,
- zakładać i likwidować szkoły artystyczne, szkolne kluby dzieci, szkolne ośrodki działalności wolnoczasowej, stołówki szkolne i kuchnie szkolne, szkoły językowe przy szkołach podstawowych oraz ośrodki świadczące usługi szkole.

W obecnym demokratycznym ustroju w Słowacji przedszkola może zakładać państwo, Kościół, osoba prywatna jak również różne instytucje. Ukierunkowanie i organizacja życia dzieci w tych placówkach jest dostosowana do celu wychowania oraz kształcenia dzieci zdrowych oraz tych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W związku z przystąpieniem Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej i przekazaniem kompetencji samorządom, w administracji publicznej powstała potrzeba stworzenia warunków dla realizacji w szkołach projektu Narodowego Programu Wychowania i Edukacji – Milenium, zatwierdzonego przez Rząd Republiki Słowackiej w grudniu 2001 r. Przystąpienie Słowacji do Unii jest nie tylko wstąpieniem w świat nowoczesny, ale również wielkim wyzwaniem dla demokratyzacji naszego społeczeństwa. Wiąże się również z powstaniem większej konkurencji we wszystkich dziedzinach życia, a przede wszystkim w szkolnictwie.

Przedszkola powstają wzorując się na założeniach pedagogiki alternatywnej, która może przybierać różne formy realizujące postulaty: pedagogiki waldorfskiej, pedagogiki M. Montessori, szkoły otwartej, przedszkoli wspierających zdrowie, orientowanych na sport, języki obce oraz inne. Obowiązujące prawo słowackie nawiązuje do praw dziecka, do jego niepowtarzalności i wszechstronnego rozwoju, zgodnie z Deklaracją praw dziecka.

Misja przedszkola została zdefiniowana już w § 5 ust.1 Ustawy Rady Narodowej RS Nr 279/1993 o placówkach szkolnych. W § 2 ust. 1 Obwieszczenia Ministerstwa Szkolnictwa RS nr 353/1994 o placówkach przedszkolnych zapisana jest misja przedszkoli, którą zdefiniowano w sposób następujący:

„Zadaniem placówki przedszkolnej jest uzupełnianie wychowania rodzinnego czynnością wychowawczo-edukacyjną zorientowaną na wszechstronny rozwój osobowości dziecka, a szczególnie na jego rozwój społeczno-emocjonalny, fizyczny oraz intelektualny, zgodnie z indywidualizacją i wiekiem jednostki.”

W Republice Słowackiej funkcjonują przedszkola, które są „podmiotami prawa”, jak również przedszkola zintegrowane ze szkołami podstawowymi. Te placówki zaczęły się łączyć po 2004 roku, kiedy założycielami tzw. małego szkolnictwa zostały gminy i miasta. Tendencja łączenia szkół jest obecnie kontynuowana przede wszystkim na wsi.

Przedszkola publiczne i przedszkola integracyjne według Ustawy nr 279/1993 o placówkach szkolnych, należą do placówek wychowawczo-edukacyjnych. W § 5 tej Ustawy oraz w Obwieszczeniu Ministerstwa Szkolnictwa RS nr 353/1994 zdefiniowano misję oraz funkcję *pedagogiczną* przedszkoli. Podkreśla się w nich funkcję pedagogiczną, która polega na zapewnianiu wychowania i edukacji zdrowych dzieci, jak również dzieci niepełnosprawnych od drugiego roku życia aż do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Do zadań edukacji przedszkolnej należy przygotowanie dziecka do nauki w szkole podstawowej. W związku z wyżej wymienioną ustawą, do placówek przedszkolnych przyjmowane są w pierwszej kolejności dzieci pięcioletnie z odroczoną obowiązkową nauką w szkole podstawowej. Istotnym dokumentem pedagogicznym jest „Program wychowania i edukacji dzieci w przedszkolach” oraz „Program rozwoju wychowania i edukacji dzieci z odroczoną nauką szkolną w przedszkolach”.

Zakładanie przedszkoli należy do gmin. Państwowe przedszkola specjalne otwierane są przez Wojewódzki Urząd Szkolny.

Zgodnie z Ustawą nr 29/1984 o systemie szkół podstawowych i średnich (ustawa o szkolnictwie) od 1 lipca 2002 r. przedszkole może zostać połączone ze szkołą podstawową w jeden „podmiot prawa”, który jest prowadzony pod nazwą „szkoła podstawowa z przedszkolem”.

W latach 2001–2006, po rozpoczęciu reformy administracji publicznej spadła liczba przedszkoli zakładanych przez gminę. Od 1990 r. jest o 1176 przedszkoli mniej, co stanowi 29,22%.

W 2005 r. w Republice Słowackiej poziom uczestnictwa dzieci do przedszkoli wynosił 91,11%. Niski procent udziału dzieci odnotowany został w niektórych powiatach województwa bańskobystrzyckiego, preszowskiego i koszyckiego – od 72,26% do 84,86%. W 2005 r. było około 9% dzieci bez dostępu do placówek przedszkolnych.

W latach 2005 i 2006 spadła liczba dzieci dwuletnich uczęszczających do przedszkoli założonych przez gminy. Doświadczenia z praktyki wskazują na to, że może to być powiązane z uchwaleniem ustawy nr 244/2005, która od 1 lipca 2005 zmieniła i uzupełniła ustawę nr 280/2002 o zasiłku rodzinnym. Była to ustawa Ministerstwa Pracy, Spraw Socjalnych i Rodziny Republiki Słowackiej. Stworzyła ona odmienne warunki dla rodziców dzieci zdrowych i niepełnosprawnych. Rodzice zdrowego dziecka, prowadzący działalność zarobkową, uczący się w szkole średniej, studiujący, albo podejmujący szkolenie zawodowe, przygotowujące do wejścia na rynek pracy nie mogą umieścić dziecka w przedszkolu, które jest częścią sieci szkół. Jeśli rodzice tak zrobią, tracą uprawnienie do pobierania zasiłku rodzinnego. Opiekunowie dziecka niepełnosprawnego mogą według tej ustawy umieścić dziecko w przedszkolu na 4 godziny dziennie. Zasiłek rodzinny będą mieli wypłacany przez państwo. Według specjalistów – pedagogów regulacja ta względem rodziców dzieci zdrowych jest dyskryminacyjna, a względem samych najmłodszych – niezgodna z *Deklaracją praw dziecka*. Każde dziecko powinno mieć prawo do wychowania, kształcenia i opieki w przedszkolu.

MISJA I CEL PRZEDSZKOLA W SŁOWACJI

Rolą placówki przedszkolnej jest kontynuowanie procesu wychowania w rodzinie poprzez działalność wychowawczo-dydaktyczną. Edukacja przedszkolna to proces wspierania osobowości, który uwzględnia nie tylko aspekty naturalnego rozwoju dziecka, ale także związki zachodzące pomiędzy wychowaniem, kształceniem i rozwojem. Zadaniem przedszkola jest wszechstronne wychowanie najmłodszych, zapewnienie opieki i harmonijnego rozwoju, przygotowanie do szkoły, współpraca z rodziną.

Przedszkole stwarza warunki dla edukacji dzieci z odroczoną obowiązkową nauką w szkole podstawowej oraz tym, które powinny rozpocząć w następnym roku naukę obowiązkową w szkole podstawowej.

Celem wychowania przedszkolnego jest:

1. holistyczny rozwój osobowości dziecka,
2. pedagogizacja rodziców,
3. przygotowanie dziecka do bezproblemowego rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej.

Cele ogólne wychowania i edukacji mają polegać na:

- zdolności poznawania,
- dojrzałości emocjonalnej jednostki,
- motywacji do nieustannego doskonalenia się,
- zachowania prosocjalnego,
- samoregulacji jako wyrażenia decyzji przyjęcia odpowiedzialności za siebie i swój rozwój.

Cel wychowania przedszkolnego polega na zapewnianiu zdrowego i pełnowartościowego życia każdego dziecka. Ważna jest gotowość szkolna. Konkretyzacja celu wychowania powinna mieć na uwadze zawsze jego trzy wymiary: postawy, zdolności i wiedzę.

Treści wychowania przedszkolnego są zawarte w *Programie wychowania i edukacji dla przedszkoli*. Program ten jest dokumentem obowiązującym dla przedszkoli w całym kraju. Przedstawione są w nim trzy podstawowe składniki wychowania: wychowanie fizyczne, społeczne, intelektualne oraz estetyczne. W Słowacji pojawił się termin curriculum. W znaczeniu pedagogicznym, curriculum rozumie się jako ruch, który jest znakiem towarzyszącym rozwojowi dziecka, pewną możliwą drogą, prowadzącą do celowego uzyskiwania doświadczeń. Posiada ono kilka uwarunkowanych płaszczyzn:

- płaszczyzna planowania – zawierają ją dokumenty pedagogiczne (programy, plany, podręczniki...),
- płaszczyzna realizacji – odzwierciedla to, co jest z planowanych zamiarów realizowane,
- płaszczyzna wyników – jest wyrażeniem tego, co dzieci w przedszkolu uzyskały pod kątem oczekiwanych rezultatów¹.

Przedszkola funkcjonują w zróżnicowanej formule i obejmują instytucje:

- z półdzienną opieką wychowawczą świadczoną w godzinach przedpołudniowych albo popołudniowych,
- z całodzienną opieką wychowawczą zapewniającą wychowanie dzieci podczas całego dnia (świadczą także opiekę półdzienną),
- z tygodniową opieką wychowawczą, która jest przeznaczona dla dzieci, gdzie rodzice nie mogą się opiekować nimi przez okres dłuższy niż tydzień,
- z opieką tygodniową i opieką non-stop, mogącą zapewnić całodzienną i półdzienną opiekę wychowawczą,
- działające zgodnie z miejscowymi warunkami w czasie całego roku lub w postaci placówki sezonowej.

Placówki przedszkolne dzielą się na klasy albo oddziały. Klasy dobierane są według wieku dzieci – homogeniczne albo heterogeniczne.

Liczba dzieci przyjętych do klasy przedszkola z półdzienną albo całodzienną opieką wychowawczą nie może być wyższa niż:

- 22 dzieci od trzech do pięciu lat,
- 24 dzieci od czterech do pięciu lat,
- 28 dzieci od pięciu lat do rozpoczęcia obowiązkowego nauczania w szkole podstawowej,
- 24 dzieci od trzech lat do rozpoczęcia obowiązkowego nauczania w szkole podstawowej (dotyczy klas mieszanych, które są zazwyczaj w przedszkolach jednoklasowych).

Jeżeli przyjęte do klasy dziecko jest młodsze niż dwuletnie, wówczas obniży się liczba maksymalna w klasie o jedno dziecko. Jeżeli do przedszkola zostanie zapi-

¹ J. Cejpeková, *Pedagogika predškolskeho veku*, Bratia Sabovci, Zwolen 2001, s. 64.

sanych ośmioro dzieci młodszych niż trzyletnie, będzie dla nich stworzona osobna klasa. W takiej klasie nie może być więcej niż 20 dzieci. Liczba przedszkolaków w klasie z tygodniową i non-stop opieką wychowawczą nie może przekraczać:

- 15 dzieci w wieku od trzech do czterech lat,
- 18 dzieci od czterech do pięciu lat,
- 20 dzieci od pięciu lat do rozpoczęcia obowiązkowej nauki w szkole podstawowej,
- 15 dzieci od trzech lat do rozpoczęcia obowiązkowej nauki w szkole podstawowej.

W przedszkolu słowackim można razem z dziećmi zdrowymi wychowywać jednostki z lekkim upośledzeniem fizycznym lub umysłowym, z zaburzoną zdolnością komunikacyjną, z zaburzeniami zachowania. W klasie wśród zdrowych dzieci może być najwyżej pięcioro niepełnosprawnych. W razie integrowania niepełnosprawnych, liczba przedszkolaków obniża się w zależności od stopnia upośledzenia. O obniżeniu ich liczby w grupie decyduje po orzeczeniu pedagoga specjalnego, psychologa, lekarza – pediatry dyrektor placówki. Klasę specjalną w przedszkolu lub klasę w przedszkolu specjalnym można stworzyć, kiedy uczęszcza sześcioro chętnych dzieci. Może być najwyżej ośmioro dzieci w wieku przedszkolnym.

Dla dzieci, które mają rozpocząć w następnym roku szkolnym obowiązkową naukę w szkole podstawowej, zakłada się klasy przygotowawcze. Celem klas przygotowawczych jest zapewnienie harmonijnego rozwoju osobowości dziecka, wyrównywanie różnic w poziomie rozwoju, zapewnienie kształcenia przedszkolnego i jednakowych możliwości rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej.

O godzinach pracy przedszkola decyduje dyrektor po omówieniu tej kwestii z rodzicami i zaakceptowaniu przez założyciela, zazwyczaj od godziny 6⁰⁰ do 18⁰⁰. Pracę w przedszkolu dyrektor może przerwać albo ograniczyć zwłaszcza w czasie wakacji na trzy tygodnie. W miejscowościach, w których jest więcej placówek przedszkolnych, dzieci są gromadzone w jednej z nich. Przedszkola zamykane zostają ze względów higienicznych oraz z powodu urlopów pracowników.

Wysokość składki miesięcznej na częściowe pokrycie kosztów związanych z zabezpieczeniem materialnym w placówce przedszkolnej, której założycielem jest organ administracji państwowej w szkolnictwie albo gmina, może wynosić na jedno dziecko najmniej 50 Sk (równowartość euro) a najwięcej kwotę stanowiącą 7,5% minimum życiowego dla jednej osoby dorosłej. Składka ta jest płacona z góry do dziesiątego dnia każdego miesiąca.

Od płacenia składki są zwolnieni rodzice w przypadku, gdy dziecko:

- umieszczono w przedszkolu, w placówce medycznej (przedszkole założone przez organ administracji państwowej),
- odbywało wychowanie sanatoryjne,
- ma przerwane wychowanie w przedszkolu na okres dłuższy niż 30 kolejnych dni z powodu leczenia w szpitalu, a rodzice dostarczą potwierdzenie od lekarza prowadzącego,

- nie chodziło do przedszkola z powodu złego stanu zdrowia przez minimum 30 kolejnych dni i rodzice dostarczą potwierdzenie od lekarza prowadzącego, z wyznaczeniem rozpoczęcia i końca choroby,
- nie chodziło do przedszkola w czasie wakacji albo w czasie, kiedy była przerwana praca przedszkola z powodów zależnych od założyciela albo innych poważnych powodów (w tych przypadkach rodzice płacą tylko odpowiednią część składki).

Bądź wtedy gdy:

- inna osoba płaci pełną kwotę kosztów związanych z zabezpieczeniem materialnym w placówkach przedszkolnych albo część kosztów, która jest identyczna ze składką,
- rodzice prześlą dyrektorowi przedszkola dokument o pobieraniu zasiłku socjalnego z powodu ubóstwa.

Ważnym elementem reformy szkolnictwa regionalnego w Słowacji było wprowadzenie finansowania z innych źródeł. Oprócz tradycyjnego, którym jest budżet państwa, środki finansowe dla szkół pochodzą od województw, gmin, przedsiębiorców, stowarzyszeń itd.

Głównym źródłem finansowania szkół i placówek szkolnych są:

- a) środki budżetu państwa przeznaczone przez Ministerstwo Szkolnictwa RS w ramach przekazanych kompetencji,
- b) środki przeznaczone z pobranego podatku dochodowego od osób fizycznych w ramach kompetencji oryginalnych (przedszkola).

Środki finansowe z budżetu państwa szkoły i placówki szkolne wykorzystują w celu finansowania procesu wychowawczo-edukacyjnego i własnego funkcjonowania czy rozwiązywania sytuacji awaryjnych (Ustawa nr 597/2003, § 2).

Innymi źródłami finansowania są:

- a) środki z budżetów gmin i województw samorządowych,
- b) zysk z działalności gospodarczej,
- c) środki uzyskane z wynajęcia pomieszczeń,
- d) składki i dary od osób fizycznych i prawnych,
- e) składki od rodziców i uczniów,
- f) inne źródła,
- g) 2% z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych.

Źródła te są wykorzystane jako uzupełniające dla finansowania rozwoju, podnoszenia jakości czynności, procesu edukacyjnego, funkcjonowania oraz rozwiązywania sytuacji awaryjnych (Ustawa nr 597/2003, § 2).

Każdy zainteresowany ma prawo do kontroli publicznej. Przyczynia się to do przejrzystości w wydawaniu funduszy na szkolnictwo regionalne.

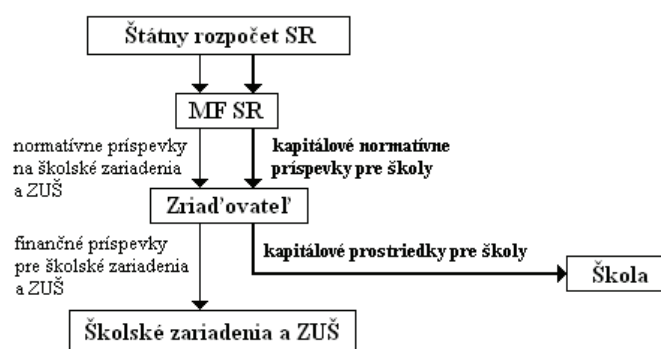
Nową formą pozyskiwania środków dla przedszkoli jest przekazanie 2% z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych. W tym celu niektóre

przedszkola mogą wraz z rodzicami założyć stowarzyszenia na rzecz przedszkola, zwane także „Stowarzyszeniami rodziców”, które są „podmiotem prawa” i mogą przyjmować na swoje konto ten typ środków finansowych.

Cały proces uzyskiwania wymienionego dochodu dla przedszkola przebiega w następujący sposób: rodzice, krewni albo inne podmioty, które chcą darować 2% ze swojego podatku dla przedszkola, realizują tę operację przy pomocy ankiety, która jest załącznikiem do zeznania podatkowego składanego w poszczególnych urzędach skarbowych. Urzędy natomiast przekazują tę kwotę na konto bankowe stowarzyszenia. Takie dochody mogą być wykorzystane tylko na cele przewidziane w ustawie, które dotyczą działalności przedszkola.

Schemat nr 1:

- Przedszkola specjalne otrzymują dotację stałą na jedno dziecko – od 62 236 Sk (równowartość euro) do 63 657 Sk (równowartość euro). Zgodnie z § 8 ust. 5 Rozporządzenia Rządu RS przekazywana jest dotacja na dwulatka w przedszkolu w wysokości 200%. Na podstawie wyżej wymienionych aktów prawnych dotacja dla dziecka dwuletniego od roku 2006 wynosi od 124 472 Sk (równowartość euro) do 127 314 Sk (równowartość euro).
- Przedszkola gminne finansowane są od 1 stycznia 2005 r. z podatku dochodowego od osób fizycznych. Zgodnie z Rozporządzeniem Rządu RS nr 668/2004 o rozdzielaniu dochodów z podatku dochodowego wśród samorządów terytorialnych, 40% dochodów z podatku przeznaczonych na zagwarantowanie kompetencji oryginalnych w szkolnictwie zostaje podzielone między poszczególne gminy, zgodnie z liczbą uczniów podstawowych szkół artystycznych oraz placówek szkolnych do 15 września minionego roku, przeliczonego według współczynnika podstawowej szkoły artystycznej i placówki szkolnej. Wartość jednego współczynnika dla dziecka od trzech lat wynosiła 1450 Sk (równowartość euro), dla dziecka do trzech lat – prawie dwukrotnie więcej. Współczynniki dla przedszkola założonego przez gminę są następujące:
 - Dziecko do trzech lat – 61
 - Dziecko od trzech lat – 31

Wartość współczynnika obejmuje również środki finansowe przeznaczone na przygotowanie jedzenia (danie główne w cenie 21 Sk, danie uzupełniające – 4,20 Sk – równowartość euro).

Problem w finansowaniu przedszkoli założonych przez gminę polega na tym, że gmina nie musi przekazać całości środków finansowych na dziecko w przedszkolu według omawianych współczynników. Decyzja o ilości kwoty finansowej dla przedszkoli, zgodnie z Rozporządzeniem Rządu RS nr 668/2004, jest od gminy zależna.

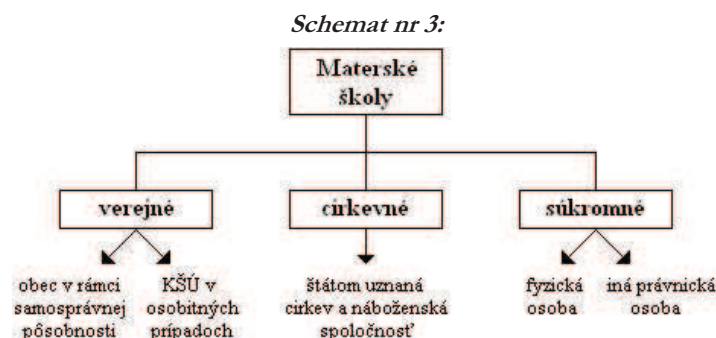
Od 2005 r. istnieją publiczne placówki szkolne, więc również przedszkola i podstawowe szkoły artystyczne zakładane przez samorząd terytorialny. Finansowane są z podatku dochodowego od osób fizycznych, przekazywanych do budżetów gmin i województw samorządowych, zgodnie z Ustawą nr 564/2004. Podatek dochodowy od osób fizycznych w danym okresie budżetowym jest dochodem budżetów gmin w wysokości 70,3% oraz dochodem budżetów województw samorządowych w wysokości 23,3%.

Z części dochodu z podatku dochodowego od osób fizycznych (70,3%) dla przedszkoli w Republice Słowackiej przeznaczają się 40% kwoty według liczby uczniów, przeliczonej odpowiednim współczynnikiem, konkretnie na finansowanie podstawowych szkół artystycznych oraz placówek przedszkolnych (Rozporządzenie Rządu RSN nr 668/2004).

Z doświadczenia wiemy, że większość przedszkoli otrzymuje znacznie mniej pieniędzy niż powinny dostać według ustalonych współczynników. Ze składek miesięcznych rodziców opłaca się: energię, środki higieniczne i materiały niezbędne do funkcjonowania przedszkola. Nie ma funduszy na opłacenie asystenta nauczyciela, logopedy. Finansowanie w „podmiocie prawa” szkoły podstawowej z przedszkolem jest inne. Szkoła podstawowa jest finansowana zgodnie z ustawą z budżetu państwa, przedszkole zaś – przez gminę.

Schemat nr 2:

Na jakość edukacji dzieci w wieku przedszkolnym znaczący wpływ mają kwalifikacje nauczycieli. W Republice Słowackiej nauczycielem w przedszkolu może zostać osoba z wykształceniem wyższym lub pełnym średnim. Poziom kwalifikacji pedagogów w przedszkolach jest wysoki – wynosi 99,45%, przeważa jednak wykształcenie średnie.

Przygotowanie akademickie nauczycieli przedszkolnych w Republice Słowackiej ma obecnie trzy stopnie:

1. stopień – (Bc.) – 3-letnie studia, które są kontynuowane na drugim stopniu
2. stopień – forma studiów magisterskich (Mgr.) – 2-letnie studia
3. stopień - forma doktorancka (PhD.).

Tomáš Jablonský

PREKLAD OBSAHU TABULIEK:

Schéma č. 1. – Schemat nr 1

Štátny rozpočet SR – budżet państwa

MF SR – Ministerstwo Finansów RS

Zriaďovateľ – założyciel

Školské zariadenia a ZUŠ – placówki szkolne i podstawowe szkoły artystyczne

Škola – szkoła

Normatívne príspevky na školské zariadenia a ZUŠ – dotacje normowe dla placówek szkolnych i Podstawowych szkół artystycznych

Finančné príspevky pre školské zariadenia a ZUŠ – składki finansowe dla placówek szkolnych i Podstawowych szkół artystycznych
Kapitałové normatívne príspevky pre školy – kapitałowe dotacje normowe dla szkół
Kapitałové prostriedky pre školy – środki kapitałowe dla szkół

Schéma č. 2 – Schemat nr 2

Daň z príjmu – podatek dochodowy

Vyberá – pobiera

Daňový úrad – urząd skarbowy – przekazuje do budżetów gmin 70,3% dochodu z podatku dochodowego osób fizycznych, z czego 40% powinno być przekazanych na rzecz Podstawowych szkół artystycznych oraz placówek szkolnych po przeliczeniu odpowiednim współczynnikiem zgodnie z liczbą uczniów

Štátny rozpočet SR – budżet państwa

Obce v SR – gminy w RS – Przekazą pewną kwotę finansową z dochodów podatku dochodowego osób fizycznych według własnej decyzji (dotacja miasta albo dotacja normowa zgodnie z oryginalnymi kompetencjami)

Školské zariadenia a ZUŠ – placówki szkolne i podstawowe szkoły artystyczne

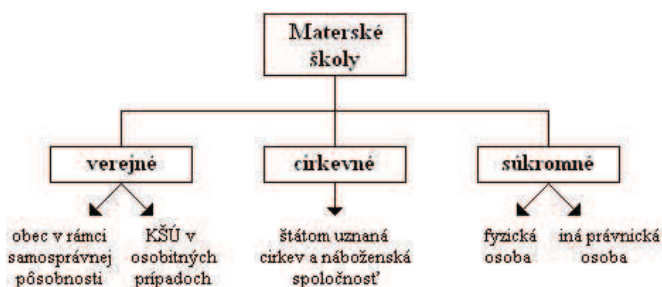

Schéma č. 3 – Schemat nr 3

Materské školy – przedszkola

Verejné – publiczne

Obec v rámci samosprávnej pôsobnosti – gmina w ramach kompetencji samorządowych

KŠÚ v osobitných prípadoch – krajski (wojewódzki) urząd szkolny w przypadkach specjalnych

Cirkevné – kościelne
 Štátom uznaná cirkev a náboženská spoločnosť – Kościół albo wspólnota religijna uznana przez państwo
 Súkromné – prywatne
 Fyzická osoba – osoba fizyczna
 Iná právnická osoba – inna osoba prawna

Bibliografia:

- Cejpeková, J. 2001. *Pedagogika predškolského veku*. Zvolen: Bratia Sabovci s.r.o 2001.
- Obdržálek, Z. – Horváthová, K. a kol. 2004. *Terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004.
- Urząd Rady ministrów RS, Oświadczenie programowe rządu RS z 1998. In: *Stratégia reformy verejnej správy v Slovenskej republike*. (online), (cyt. 5.3.2007). Dostępne na: <http://www.vlada.gov.sk/INFOSERVIS/DOKUMENTY/REFORMA/skreforma>.
- Urząd Rady ministrów RS, 2001. Koncepcja decentralizacji i modernizacji administracji publicznej. In: *Decentralizácia verejnej správy*. (online), Bratislava, maj 2001, (cyt. 26.4. 2006). Dostępne na: <http://www.vlada.gov.sk/decentralizacia/dokumenty/koncepciaNRSRmaj2001doplna.doc>.
- Rząd RS. 2007. *Koncepcja w dziedzinie wychowania przedszkolnego w związku z przygotowaniem dzieci na rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej – propozycja*. (online), Bratislava, luty 2007, (cyt.21.2. 2007). Dostępne na: <http://www.rokowania.sk/appl/material.nsf>.
- www.uips.sk

STRESZCZENIE:

Charakterystyka placówek przedszkolnych w Republice Słowackiej

Z punktu widzenia historii, w okresie ostatnich 15 lat (1990–2005) w szkolnictwie słowackim dokonano wielu zmian – politycznych i gospodarczych. Największe zmiany gospodarcze oraz zmiany w prawodawstwie szkolnictwa słowackiego możemy zaobserwować w reformie administracji publicznej, która przechodzi przez różne etapy. Celem tego artykułu jest przyjrzenie się problematyce placówek przedszkolnych w Republice Słowackiej.

Słowa kluczowe: placówki przedszkolne, reforma szkolnictwa, prawodawstwo, finansowanie, cele wychowania.

SUMMARY:

Characteristic of preschool outpost in Slovakia

Slovak educational system, from the point of view of its history, has undergone several economical and political changes during the last 15 years (1990-2005). The most significant economical and legislative changes in the field of Slovak

educational system can be seen especially in the connection with the implementation of public administration reform which runs through different phases. The aim of this article is to provide an insight into the problematic of pre-school institutions in the Slovak Republic.

Key words: pre-school institutions, school reform, legislative, financing, goals of education.

Jadwiga Wojciechowska
Miejskie Przedszkole nr 33 w Częstochowie

MIĘDZYPRZEDSZKOLNY KONKURS PLASTYCZNY „MOJE ULUBIONE POSTACIE Z BAŚNI, BAJEK, BAJECZEK...”

Konkursy i quizy to dla naszych dzieci nie nowość. Stanowią one stały element w działalności pedagogicznej placówek opiekuńczo-wychowawczych, a dla nauczycieli są inspiracją w poszukiwaniu wciąż nowych pomysłów.

Od najmłodszych lat staramy się pobudzać wyobraźnię dzieci m.in. przez czytanie im baśni, bajek, bajeczek... To właśnie z bajki o *Kopciuszku* przedszkolaki dowiadują się o tym, że w życiu nie jest ważne bogactwo, ale dobre serce. Skromność i pracowitość to, z kolei, wartości pozytywne przedstawiane w *Bajce o rybaku i złotej rybce*.

Odwołując się do wyobraźni dziecięcej, postanowiłyśmy zorganizować Międzyprzedszkolny Konkurs Plastyczny pod tytułem „*Moje ulubione postacie z baśni, bajek, bajeczek...*”. Inicjatorkami konkursu były nauczycielki z grupy 5- i 6-latków Miejskiego Przedszkola nr 33 przy ul. Tetmajera 8 w Częstochowie: Małgorzata Mielczarek, Agnieszka Peplowska-Warych, Barbara Niklewicz i Jadwiga Wojciechowska.

Celem naszego działania było rozwijanie inwencji plastycznej i twórczej dzieci oraz umożliwienie im wyrażenia własnych przeżyć, doznań i zdobytej wiedzy. Znając zamiłowanie naszych podopiecznych do zabaw dramatycznych, tworzenia